20/02/2022

Ο Μητροπολίτης Ελευθερουπόλεως για τον «Θεολογικό και Εκκλησιαστικό Ερασιτεχνισμό»

/ Γνώμες

Του Μητροπολίτη Ελευθερουπόλεως κ. Χρυσοστόμου

Οι λέξεις ερασιτέχνης, ερασιτεχνισμός δεν έχουν καλή έννοια, μολονότι η ετυμολογική τους ανάλυση μας οδηγεί σε διαφορετικό, αντίθετο συμπέρασμα. Κατ' αρχάς η σύνθετη λέξη ερασιτέχνης σημαίνει τον εραστή, εκείνον τον άνθρωπο που αγαπά πολύ, που είναι εραστής της τέχνης. Αλλά κατόπιν ξέπεσε στο χειρότερο η έννοιά της, όπως συνέβη και με άλλες λέξεις της γλώσσας μας. Για παράδειγμα η λέξη αγαθός. Αρχικά στο λεξιλόγιό μας δήλωνε τον ωραιότερο, τον ιδεώδη άνθρωπο

από ηθικής απόψεως, ενώ σήμερα στα χείλη μας κατάντησε η λέξη να έχει έννοια υποτιμητική.

Κατά τον ίδιο τρόπο και η λέξη ερασιτέχνης συν τω χρόνω συνδέθηκε όχι απλά με την απλότητα, αλλά με την προχειρότητα. Ο ερασιτεχνισμός βρίσκεται κάτω από τον επαγγελματισμό. Η με αβέβαιο αποτέλεσμα και προχειρότητα εργασία υποτιμάται λογικά και σωστά από την εργασία με επαγγελματική συνείδηση, γνώση και ακρίβεια. Για παράδειγμα, εάν κάποιος υποστεί κάποιο κάταγμα στο χέρι του ή στο πόδι του δεν θα εμπιστευθεί τη θεραπεία του σε ένα «πρακτικό», ερασιτέχνη του παλιού καιρού γιατρό. Σήμερα θα προσφύγει με εμπιστοσύνη στο γιατρό τον ειδικό, που ασχολείται με τα προβλήματα των οστών.

Κάποτε όσοι πάθαιναν κάποιο κάταγμα έπρεπε να μείνουν διά βίου ανάπηροι. Με πόση τρομακτική φυσικότητα διηγείται σχετικό γεγονός ο Αλέξανδρος Μωραιτίδης στο γλαφυρό του διήγημα «Βακούφικα». Εκεί περιγράφεται λυρικότατα, πως νεαρή κόρη, όταν έπεσε από την καρυδιά και έσπασε το πόδι της έμεινε, ύστερα από νοσηλεία δύο μηνών κοντά στους «πρακτικούς γιατρούς» διά βίου χωλή, η δε μητέρα της πέθανε από τον καϋμό της «...τρεις μήνας μετά το πάθημα της θυγατρός της, πονούσα βαθέως διότι έβλεπε χωλήν την ωραίαν θυγατέρα της» (Τα διηγήματα. τ.Α΄σ.217).

Αλλά τέτοιες και χειρότερες αναπηρίες προκαλεί και ο επιπόλαιος ερασιτεχνισμός σε άλλα γνωστικά πεδία, που αφορούν όχι το σώμα αλλά το πνεύμα, τη ψυχή. Εργάτες ακούραστοι αυτού του πνευματικού ερασιτεχνισμού είναι όσοι με ελαφρά καρδία και πολλή επιπολαιότητα και τρομερή ανεπάρκεια ασχολούνται με τα σοβαρά θέματα της Εκκλησίας και της θεολογίας της και γνωμοδοτούν με αυθεντία. Τα θεωρούν τόσο βατά θέματα, τόσο εύκολα και προσιτά στον κάθε χριστιανό!

Το φαινόμενο αυτό είναι διαχρονικό. Ανέκαθεν εμφανίζονται χριστιανοί που αποφαίνονται σαν διδάσκαλοι έμπειροι επάνω σε θέματα σοβαρά εκτός της αρμοδιότητός των. Τέτοιους χριστιανούς εννοεί ο Απόστολος Πέτρος στην Δευτέρα καθολική Επιστολή του, οι οποίοι αν και τελείως αναρμόδιοι παρερμήνευαν και διαστρέβλωναν δύσκολα νοήματα από τις Επιστολές του αδελφού του, όπως γράφει, Παύλου προκαλώντας πνευματική ζημία στο πλήρωμα της Εκκλησίας. «και την του Κυρίου ημών μακροθυμίαν σωτηρίαν ηγείσθε καθώς και ο αγαπητός ημών αδελφός Παύλος κατά την αυτώ δοθείσαν σοφίαν έγραψεν υμίν ως και εν πάσαις ταίς επιστολαίς λαλών εν αυταίς περί τούτων εν οις εστιν δυσνόητα τινα α οι αμαθείς και αστήρικτοι στρεβλούσιν ως και τας λοιπάς γραφάς προς την ιδίαν αυτών απώλειαν» (Β΄ Πέτρου 3,15-16).

Τέτοιοι «αμαθείς και αστήρικτοι» και με περισσότερο θράσος εμφανίζονται στα χρόνια του Αγίου Γρηγορίου του θεολόγου. Επαγγελματίες στην καθημερινή ζωή, αγωνιστές του επιουσίου, βιοτέχνες και χειρώνακτες, ανελάμβαναν ρόλο θεολόγου τον καιρό των μεγάλων θεολογικών και χριστολογικών ερίδων και με πολεμική ορμή προέβαλαν απόψεις θεολογικές διεκδικώντας το αλάθητο και διασαλεύοντας τη γαλήνη της Εκκλησίας. Διότι ο θεολογικός ερασιτεχνισμός των εύκολα συνδεόταν με τον θρησκευτικό φανατισμό και την ιδεολογική αντιπαλότητα. Γι’ αυτό το λόγο και ο θεοφόρος εκείνος Πατέρας της Εκκλησίας μας έλεγε: «Είναι να λυπάται κανείς, όταν βλέπει κάποιους από τη μια μέρα στην άλλη να γίνονται θεολόγοι… πέφτουνε το βράδυ να κοιμηθούνε τεχνίτες και ξυπνούνε σοφοί, αυτοχειροτόνητοι θεολόγοι». Και όταν μερικοί διαμαρτυρόμενοι του έλεγαν «Δηλαδή, πάτερ, δε θ’ ασχολούμαστε με το Θεό;» απαντούσε — Αντίθετα, φίλε μου, απαντούσε, ν’ ασχολείσαι και με το παραπάνω. Αν μπορείς, έχε το Θεό στο νού σου πιο συχνά κι’ απ’ όσο αναπνέεις. Μπορείς. Δε σε συμβουλεύω όμως να θεολογείς χωρίς τις αναγκαίες προϋποθέσεις» (Από το βιβλίο του Στυλ. Παπαδοπούλου, Ο πληγωμένος αετός 10η εκδ. σσ.259-260).

Και όπως παλιά ο «πρακτικός» γιατρός με τις συμβουλές και τα γιατροσόφια του μόνο ζημιά θα προκαλούσε, έτσι και ο κάθε απαίδευτος και φανατικός συμβουλάτορας σε θέματα πνευματικά. Μπορεί να δίνει άνετα ερμηνείες Βιβλικών χωρίων και ας έχει μελετήσει ελάχιστα χωρία της Αγίας Γραφής. Μπορεί με αυτοπεποίθηση ειδικού επιστήμονος από τη θέση του πνευματικού να αποφαίνεται με τρόπο απόλυτο για θέματα παιδαγωγικά, για θέματα ψυχολογίας, για λεπτά οικογενειακά ζητήματα και ας είναι ο ορίζοντας των γνώσεων του στενός και ζοφώδης. Μπορεί ακόμη ο ερασιτέχνης και «αμαθής» κληρικός να δίνει γνώμες για σοβαρά και δύσκολα θέματα κανονικού δικαίου ή και ιστορικά χωρίς να κατέχει στοιχειώδη γνώση αυτών των γνωστικών αντικειμένων. Μάλιστα μερικοί καθώς

είναι κυριευμένοι από το σύμπλεγμα της παντογνωσίας τολμούν να μιλήσουν και για θέματα ιατρικής φύσεως θέτοντας σε άμεσο κίνδυνο αυτήν την υγεία των πνευματικών τους τέκνων.

Δεν είχαν ασφαλώς άδικο όσοι θεώρησαν την ημιμάθεια χειρότερη από την αμάθεια. Αυτή η ημιμάθεια και ο ερασιτεχνισμός αντάμα με τον φανατισμό και τα πάθη της αυτοπροβολής και του επάρατου εγωισμού μόνο κακά και ολέθρια αποτελέσματα συνεισφέρουν στην κοινωνία. Κάποτε μάλιστα θανάσιμα αποτελέσματα. Τουλάχιστον η Εκκλησία, με την πικρή πείρα του θεολογικού και εκκλησιαστικού ερασιτεχνισμού και την τεράστια ευθύνη της πνευματικής ακεραιότητος του ποιμνίου της οφείλει να είναι πολύ ευαίσθητη στο ζήτημα αυτό. Παλαιότερα είχε συστήσει Σχολές ιεροκηρύκων και πνευματικών, όπου εκπαιδεύονταν και εξασκούντο για κάποιο διάστημα υπό την επίβλεψη έμπειρων κληρικών όσοι θα ανελάμβαναν αυτά τα δύσκολα έργα, του ιεροκήρυκος και του εξομολόγου. Μήπως θα έπρεπε να αναβιώσουν οι χρήσιμες αυτές σχολές, μετά μάλιστα από τα τραγικά συμβάντα των τελευταίων ημερών, με τα οποία βλασφημείται το Όνομα του Κυρίου στην κοινωνία μας;

Κύριο άρθρο περ. «Άμβων Παγγαίου» τ. Ιαν.-Φεβρ.-Μαρ. 2022